

BINNENLAND

VIERDE JAARVERSLAG 1936/'37 VAN DE NEDERLANDSCHE VEREENIGING VOOR SOCIALE TANDHEELKUNDE.

In de op 28 November 1936 te Utrecht gehouden algemeene vergadering werd het bestuur definitief overeenkomstig de statuten samengesteld. Het bestaat thans uit de Heeren:

Prof. Dr. G. C. Heringa voor TA.VO.NA. Amsterdam (Voorzitter) aftreding 1940.

Mr. Dr. J. H. v. Zanten persoonl. lid. Secretaris aftreding 1938.

D. Bangert persoonl. lid. Penningmeester aftreding 1938.

J. H. Backer Dirks

Voor Ivoren Kruis.

W. L. v. Andel

Tandarts.

Dr. J. P. Bijl

Voor Instituut voor Prevent. Geneesk.

Dr. C. Haverkorn v. Rijsewijk

Voor Groene Kruis.

Dr. J. B. v. Gils

Voor Nederl. Ver. v. T.B.C. Bestrijding.

F. S. Noordhoff

Voor N.V.V.

Dr. B. P. B. Plantenga

Voor Ver. Zuigelingenklinik te 's-Gravenhage.

Jan Visser

Tandarts.

Dr. J. de Vries

Voor Ver. v. Schooltandheelk. Hollands Noorderkwartier.

J. M. Werner

Voor Wit Gele Kruis.

Dr. C. H. Witthaus

Voor Nederl. Mij. tot bevordering der Tandheelk.

Administratrice:

Mevr. Ph. Franken.

Controleerend Tandarts v. Noord-Holland:

A. Edel. Tandarts.

Dr. Hamaker zag zich genoodzaakt zich niet meer voor het bestuurslidmaatschap beschikbaar te stellen. Hij werd als vertegenwoordiger van „Het Groene Kruis” vervangen door Dr. C. Haverkorn

v. Rijsewijk. Wij zijn Dr. Hamaker voor zijn medewerking in de eerste jaren veel dank verschuldigd.

In de Bestuursvergadering van 13 Maart 1937 werd het Dagel. Bestuur als volgt samengesteld:

Prof. Dr. G. C. Heringa (Voorzitter)	aftreding	1940.
Mr. Dr. J. H. v. Zanten Secretaris	„	1938.
D. Bangert Penningmeester	„	1938.
D. de Vries	„	1939.
C. Haverkorn v. Rijsewijk	„	1940.
C. H. Witthaus	„	1939.

Het aantal leden bedraagt thans 21 verenigingen en 65 persoonlijke leden.

Ten opzichte van de werkzaamheden in het afgelopen jaar kan in het algemeen worden gezegd, dat deze in hoofdzaak hebben bestaan in het bevorderen der practische toepassing van kleuter- en schooltandverzorging door daartoe op te richten verenigingen, veel meer dan propaganda voor die verzorging in het algemeen bij de bevolking. Voor de propaganda toch bestaan nog twee andere organisaties, n.l. het Ivoren Kruis en de Commissie voor Schooltandverzorging uit de Mij. tot bevordering der tandheelkunde. Meer en meer bleek de wenschelijkheid van samenwerking der drie organisaties om tot verdeling der taak te komen, opdat geen dubbel en zeker geen tegenstrijdig werk geschiedt. De samenwerking kwam inderdaad tot stand en op 18 Juni van dit jaar had te 's-Gravenhage onder voorzitterschap van den heer B a c k e r D i r k s een bijeenkomst plaats, waar de taak aldus werd verdeeld: de propaganda in het algemeen door het Ivoren Kruis, de technische zijde door de Commissie van Schooltandheelkunde, de bevordering van de oprichting en het organiseren van verenigingen, die de verzorging op zich nemen, door onze vereniging.

Deze regeling brengt in de eerste plaats mede, dat wij de andere organisaties in kennis stellen van wat wij op dit gebied doen en daarbij hun steun krijgen voor wat op hun gebied ligt en voorts dat wij nog geen gevolg hebben gegeven aan ons voornemen de U bekende plaat, waarvoor wij intusschen als gevolg van een rondschrijven aan onze leden, een passende leus hebben gevonden, te verspreiden, maar meenen dit aan het Ivoren Kruis te moeten overlaten. Intusschen rijst wel de vraag of het bij dit zoo zeer in elkaar grijpende werk wel goed is, en vooral of het niet op het publiek verwarrend werkt, dat hier drie landelijke organisaties, allen met hetzelfde doel, afzonderlijk van elkaar werken.

De algemeene vergadering had in dit verenigingsjaar plaats op 28 November 1936 en had als hoofdschotel de *kleuter- en schoolmondverzorging georganiseerd door particuliere verenigingen*, ingeleid door onzen Voorzitter, waarover een geanimeerde discussie werd gehouden, welke eindigde met de aanneming met algemeene stemmen eener motie, waarin uitgesproken werd, dat een goede organisatie van het onderricht in mondverzorging alleen mogelijk is in groepsverband, waartoe de school de beste gelegenheid biedt en waarvoor ook de kleuterconsultatiebureaux en

de ziekenfondsen dienstbaar kunnen worden gemaakt, en waarbij het bestuur werd opgedragen het werk op dezen grondslag voort te zetten, rekening houdende met lokale omstandigheden, en er bij de regeering op aan te dringen den achterstand in de mondverzorging van het Nederlandsche volk in vergelijking met anderen, op te heffen.

Ons werk staat steeds onder den druk van de geringe middelen, waarover wij nog slechts beschikken. Wij verwachten, dat de plaatselijke vereenigingen, die mede als gevolg van onze opwekking en voorlichting zijn opgericht, en die van ons werk profiteeren, ook lid van onze vereeniging zullen worden; het kost hun betrekkelijk weinig en versterkt onze kas.

Vooralsnog omvat dit werk tweeërlei: in de eerste plaats het geven van steun aan hen, die een vereeniging voor kleuter- of schooltandheelkunde willen oprichten, door voordrachten voor de belanghebbenden en voorlichting bij het ontwerpen der daarvoor noodige organisatie, zooals wij dit deden in Hollands Noorderkwartier, in Haarlem, in Arnhem. In de tweede plaats de zorg dat de praktische uitvoering van het werk volgens de door ons als noodzakelijk aangenomen beginselen geschiedt, waartoe onze controleerende tandarts, de heer E d e l, geregeld met de behandelende tandartsen in overleg treedt. Daarbij is sterk de behoefte gebleken aan algemeene regelen voor de schoolmondverzorging met een instructie voor de behandelende tandartsen. Aangezien dit een technische kwestie is, zijn wij in overleg getreden met de Commissie uit de Mij. tot bevordering der tandheelkunde, om tot een dergelijke regeling te komen, waaraan dan de praktijk kan worden getoetst.

Een tweede punt dat hier vereischt is, is, dat voor dit speciale werk tandartsen worden benoemd, die hiervoor geschikt zijn. In de bijeenkomst van 18 Juni is dan ook afgesproken, dat wij zullen bevorderen, dat de vereenigingen aan wie wij voorlichting geven, geen tandarts zullen benoemen dan na overleg met ons, en dat wij dat dan aan de Commissie uit de Mij. overdragen.

Thans moge iets worden medegedeeld uit de verslagen, die wij van eenige plaatselijke vereenigingen omtrent hun werk ontvingen:

Pretanzor te Soest. De Secretaris deelt ons het volgende mede:

„Onze vereeniging gaat wat ledental betreft steeds vooruit, ondanks de weinige propaganda die wij kunnen maken bij gebrek aan middelen. De verhouding tot den tandarts is van de prettigste, en mag hier zeker een woord van hulde aan de wijze, waarop deze ons werk steunt, niet ontbreken. Onze voor- en najaarscontrole en behandeling had zeer regelmatig plaats, waarbij als steeds gebruik wordt gemaakt van de kaarten van bovengenoemde vereeniging. Enkele kinderen met slechte gebitten worden om de drie of vier maanden behandeld. Verder had ook weer het gratis onderzoek van de eerste klassen der lagere scholen plaats. De tandarts doet het werk gratis, waarbij een dame hem behulpzaam is bij het invullen der door mij opgemaakte lijsten. Tevens een woord van dank aan alle instanties die hier medewerken als schoolbesturen en onderwijzers. Onze vereeniging werkt nu 5 jaar en gaarne stellen wij het verzamelde materiaal ter beschikking van de vereeniging voor Sociale Tandheelkunde”.

Omtrent het werk der *Amsterdamsche Tandheelkundige Kliniek* ontvingen wij weder van den heer *P i t s c h* uitvoerige statistieken.

Ook uit *Gouda* ontvingen wij van den schoolarts Dr. *K r o o n d i j k* weder zijn uitvoerige statistiek over 1936, die ons steeds zooveel propagandamateriaal over den toestand van het kleuter- en het kindergebitt verschaft.

Omtrent het *kleuterconsultatiebureau te 's-Gravenhage*, vernam onze administratrice bij een bezoek op 3 November 1937, dat de belangstelling bij de moeders voor de mondverzorging, daartoe opgewekt door het consultatiebureau, groot is, en dat elke Woensdag een aantal kleuters wordt behandeld, om de week zelfs door 2 tandartsen. Voor elk onderzoek wordt 50 cent betaald, waarvoor tevens wordt behandeld; is geen behandeling noodig, dan wordt een tandenborstel verstrekt. Navolging van het Haagsche voorbeeld en kennismeming van de resultaten dezer samenwerking van kinder- en tandarts wordt zeer aanbevolen.

Omtrent de *schooltandheelkunde te Rotterdam* deelt de heer *J. J. B a c k e r D i r k s* ons het volgende mede:

„September 1936 bestond er te Rotterdam alleen schooltandverzorging in de wijk, waarin de Gemeente in 1928 haar proefneming was begonnen, n.l. Spangen, Tusschendijken en het Witte Dorp. Deze strekte zich uit over 6 klassen. De vroegere gemeentelijke verzorging was in 1935 — terstond na de afschaffing — door particulier initiatief weder voortgezet. Deze wijk omvat ongeveer 4000 kinderen. September 1936 werden er aan deze wijk in het Westen der stad 3 scholen toegevoegd, waarvan dus voorloopig de eerste klasse onder controle en behandeling is gesteld. Tengevolge van deze uitbreiding zal het scholencomplex in het Westen in de toekomst 6000 leerlingen tellen. Tevens is er in 1936 een begin gemaakt met een nieuw centrum, n.l. Rotterdam-Zuid. Voorloopig zijn de eerste klassen van 13 scholen hierbij betrokken.

Het eerste onderzoek strekte zich dus uit over het oude scholen-complex en de leerlingen der eerste klasse van de nieuwe scholen, totaal 4714 kinderen, het tweede onderzoek is voor een tiental scholen nog niet geschied en betreft 4144 leerlingen.

De incasso die aanvankelijk op school, later aan huis is geschied, levert wel eens zeer groote moeilijkheden op voor de organisatie.

Bij het eerste onderzoek werden 465, bij het tweede onderzoek 894 kinderen behandeld, terwijl er bij het eerste onderzoek 543 en bij het tweede 680 kinderen voor herbehandeling in aanmerking kwamen.

Afwezig tijdens het onderzoek en/of behandeling waren resp. 124 en 120 terwijl 7 en 3 weerspanning waren. Te laat voor systematische behandeling bleken er resp. 166 en 151 te zijn. Er werden resp. 1163 en 1713 vullingen gelegd en 112 en 49 extracties verricht.

In Heemstede is aan het kleuterconsultatiebureau van het Witte Kruis thans tandverzorging ingericht.

In Arnhem had de schooltandverzorging geregeld voortgang, thans op particulier initiatief. Hier zal binnenkort een vereeniging worden opgericht.

In Nijmegen bestond bij de Stichting Schooltandheelkunde het voor-

nemen met kleuterbehandeling te beginnen; verdere mededeelingen hebben wij hierover echter nog niet ontvangen.

In *Holland's Noorderkwartier* verloopen, blijkens de mededeelingen van Dr. de Vries, de werkzaamheden regelmatig. Thans zijn de laagste drie klassen der scholen in behandeling met in totaal 1221 kinderen. De tandarts werkt nu een heelen en een halven dag. Moeilijkheden hebben zich niet voorgedaan. Financieel kon de vereeniging zich dit jaar be-
druipen.

In *Haarlem* ten slotte is de vereeniging voor schoolmondverzorging thans geconstitueerd, maar is de toetreding der ouders nog niet zoodanig, dat met het werk kon worden begonnen.

Omtrent pogingen, gedaan om tot oprichting van plaatselijke organisatie's te komen, zij het volgende vermeld:

Te *Amsterdam* kregen wij contact met den Centralen Ouderraad, die voelt voor het denkbeeld zelf het initiatief te nemen tot het organiseren van de ouders van bepaalde scholen; onze Voorzitter hield zijn bekende propagandavoordracht op een ouderavond.

Te *Eindhoven* mocht onze Voorzitter een onderhoud hebben met den Burgemeester en den Wethouder voor gezondheid, alsmede met den medischen dienst der Philips Fabrieken om in navolging van het voorbeeld van Haarlem een vereeniging op te richten. De besprekingen hierover zijn nog gaande.

Te *Arnhem* had de administratrice een bespreking met Dr. Bader en den Secretaris van de plaatselijke afdeling van het Groene Kruis, betreffende invoering van tandheelkunde in de consultatiebureaux van het Groene Kruis.

Ons Bestuurslid Dr. de Vries gaf voorlichting en hield lezingen voor de oprichting van vereenigingen op het voorbeeld van die in Hollands' Noorderkwartier in de *Beemster*, de *Wieringermeerpolder*, in het district *Heerhugowaard* en in Gelderland voor de afdeling Gelderland van den Bond van Nederl. Boerinnen en andere plattelandsvrouwen.

Op dit gebied valt verder nog te vermelden: 1e voordrachten gehouden door den Voorzitter op ouderavonden te Haarlem, Hilversum en door den heer v. A n d e l te Haarlem en 2e. de bezoeken die onze administratrice geregeld aflegt om den band met onze vereeniging te onderhouden, met name te Zaandam, te Heemstede, te Arnhem, te 's-Gravenhage (kleutercons.bureau) en elders.

Een belangrijke plaats heeft dit jaar ingenomen het reeds in het vorig jaarverslag vermelde verzoek, dat ons bestuur ontving van een vereeniging van *ziekenfondsen*, die de tandheilkundige hulp aan de leden gemeenschappelijk verleen, om voorlichting over de financieele gevolgen van deze voorlichting. De aldaar mede vermelde commissie stelde in eenige gemeenten een nader onderzoek in naar de regeling dezer behandeling en bracht met het oog op de gevraagde spoed eerst een voorloopig rapport en eenigen tijd later een definitief rapport uit. Het bleek daarbij dat hier van een algemeene kwestie van groot belang sprake was,

waarom het bestuur besloot die kwestie op de agenda der algemeene vergadering te plaatsen.

Ten opzichte van de *propaganda* valt nog melding te maken van het interview, dat onze voorzitter had met een redactielid van het Algemeen Handelsblad en dat werd opgenomen in het nummer van 14 October 1937, avondblad. Het heeft sterk de aandacht getrokken. Voorts verspreidden wij een persbericht van de statistiek der kleuter- en kindergebitten te Gouda. Op zijn verzoek verschaften wij Dr. E y k e l, hoofdinspecteur der volksgezondheid, propagandamateriaal voor een tentoonstelling in Philadelphia. Wij ontvingen voorts verzoeken om inlichting uit IJmuiden, Enschede en Usquert en zonden hierheen materiaal over ons werk en statuten, alsmede statistieken over den toestand der gebitten.

Het houden van een *congres*, waarvan in het vorige jaarverslag sprake was, is in het afgelopen jaar nog niet veel verder gekomen; het is evenwel nog niet van het programma afgevoerd, maar blijft aan de orde.

Ook dit jaar werd ons jaarverslag, evenals enkele andere stukken in het Tijdschrift voor Tandheelkunde opgenomen, en ontvingen wij een aantal afdrukken; aan de redactie zij hiervoor hartelijk dank gebracht. Een woord van dank ook aan het secretariaat van het N.V.V., dat eenige malen stukken voor ons stencilde.

Er werden behalve de convocaties, notulen en rapporten, in het afgelopen jaar 355 brieven verzonden. Ook thans weer past ons een woord van hulde aan onze administratrice voor haar werk.

Overziet men al het bovenstaande, dan mag men constateeren, dat er met een gering aantal personen en met geringe middelen veel werk is verricht, en dat wij thans wel zoover zijn, dat met beslistheid kan worden gezegd, dat de idee der noodzakelijkheid van sociale tandheelkunde veld wint en bij autoriteiten en publiek begint te leven. Wat zeker noodig is om de idee verder te verspreiden en tot verwezenlijking te brengen, is belangstelling in en hulp voor ons werk van enthousiaste jonge mensen, ook buiten den kring van tandartsen en medici. Mogen die spoedig komen!

De Secretaris der vereeniging:
Dr. J. H. VAN ZANTEN.

Amsterdam, December 1937.

UIT DE TWEEDE KAMER

BEGROOTINGSDEBAT. DEPARTEMENT VAN ONDERWIJS,
KUNSTEN EN WETENSCHAPPEN. 14 Dec. 1937.

Dr. Vos:

Op één terrein wil ik den Minister gaarne hulde brengen en wel in zake hetgeen hij meedeelde over het tandheelkundige instituut. Verleden jaar is daarover geklaagd door mevrouw de Vries—Bruins, en ook ik heb toen scherpe critiek laten hooren. Ik ben blij, dat de Minister er nu in betrekkelijk korten tijd toe gekomen is om de tandheelkundige opleiding te wijzigen. Wij moeten natuurlijk wachten tot wij de voorstellen van den Minister gekregen hebben, maar ik ben toch blij, dat ik den Minister een woord van lof kan brengen, dat hij in voorbereiding heeft doen nemen een aanvulling van de Hooger-onderwijswet, met een bepaling omtrent het tandheelkundig onderwijs, dat hij een algemeenen maatregel van bestuur heeft ontworpen, regelende de examens in de tandheelkunde en een nieuw reglement voor het tandheelkundig instituut.

Mijnheer de Voorzitter! Ik mag niet onbescheiden zijn, maar ik zou den Minister toch willen vragen of hij ons wil meedeelen, of de propaedeutische opleiding voor de tandheelkunde zal worden georiënteerd op die voor de medici.

Mijnheer de Voorzitter! Er is bezwaar gemaakt tegen de combinatie van het tandheelkundig onderwijs met de schooltandverzorging. Ik acht dat geen ideale oplossing. Als crisismaatregel, als een tijdelijke maatregel dus, zou een dergelijke combinatie kunnen worden toegejuicht, maar in het algemeen is een sociale voorziening niet geëigend om te worden samengekoppeld met een universitaire opleiding. Wij zien dat in Amsterdam, waar men ook van de orthopaedie een sociale voorziening heeft gemaakt en waar inderdaad een zekere kloof is ontstaan met betrekking tot het universitair onderwijs. Ik zou gaarne de vraag willen stellen, of op den duur een dergelijke maatregel niet definitief zal worden gehandhaafd en of het de bedoeling is van de schooltandverzorging een afzonderlijke regeling te maken.

De heer Kersten:

Mijnheer de Voorzitter! Ten slotte wensch ik een enkele opmerking te

maken over het tandheelkundig onderwijs te Utrecht, waarover in de stukken wordt gehandeld.

De inrichting van dit onderwijs is zóó, dat de tandheelkunde niet een afzonderlijke faculteit vormt. Dit heeft zoowel na- als voordeelen. Door deze regeling worden geen hoogleeraren in de tandheelkunde benoemd. De lectoren hebben ook geen zitting in de vergadering van hoogleeraren. In het buitenland is dit anders geregeld. Maar de in ons land thans geldende regeling heeft o.a. het voordeel, dat van de medische faculteit kan geprofiteerd worden. Een van de moeilijkheden, die echter het onderwijs schaden moet, is wel het korthouden in de financiën. Gedurende vele jaren tobt men aan de tandheelkundige klinieken met deze moeilijkheid. Het zou geen weelde zijn, indien de Minister een postje vinden kon tot verbetering in dezen.

Zonder dat ik terugkom op hetgeen verleden jaar in deze Kamer over de m.i. maar al te revolutionnaire houding van sommige studenten is openbaar geworden, wensch ik, wat de rust aan deze onderwijsinrichting betreft, op te merken, dat de commissie, waarvan de Minister spreekt, goed werk verrichten kan. Een nauwer samenwerking tusschen de tandheelkundige klinieken en de medische faculteit is zeer gewenscht. En die samenwerking wordt door de samengestelde commissie bevorderd. Dit komt den goeden gang van zaken aan de klinieken te stade.

Met belangstelling zien wij de aangekondigde maatregelen van de Ministers te gemoet in zake de tandheelkundige examens en een nieuw reglement van het tandheelkundig instituut.

De heer Wijnkoop:

Thans nog een enkel woord over de tandverzorging. Dezer dagen is een bijeenkomst gehouden van de Vereeniging voor Sociale Tandheelkunde, die weer de aandacht heeft gevestigd op den buitengewoon slechten toestand, die in Nederland bestaat op dit gebied, waarop wij immers een van de achterlijkste landen zijn, terwijl toch de tandverzorging van zoo uitermate groot belang is voor het lichaam. Wat op dit gebied hier gebeurt, is niet te vergelijken met hetgeen bijv. in Engeland, Amerika of Rusland geschiedt. Dit genootschap laat zich o.a. als volgt uit: dat hulp en medewerking van Regeeringszijde aan den opbouw van sociaal-tandheelkundige zorg dringend noodig zijn.

Er wordt gevraagd, dat de Overheid haar afwijzende houding tegenover de schooltandheelkunde zal laten varen. De vereeniging acht het noodzakelijk, dat tot op zoo hoog mogelijken leeftijd van maatschappijwege wordt gezorgd, dat alle menschen een zoo goed mogelijk gebit houden. Het besef daarvan is niet voldoende doorgedrongen in de bevolking van Nederland. Hier ligt een taak, niet alleen voor de vereeniging, maar ook voor de Regeering; een algemeene, niet incidenteele, regeling ter saneering van den kleuterleeftijd af moet gelden. De Regeering heeft wel een groote verantwoordelijkheid op zich genomen door aan de schooltandverzorging een einde te maken.

In verband met datgene, wat op het oogenblik ten opzichte van de

tandheelkunde en de studie daarvoor in Utrecht naar voren is gekomen, waarbij de Minster zegt, dat hij op allerlei wijzen zal probeeren daarin verandering en verbetering te brengen, wensch ik vooral onder de aandacht te brengen, dat ik het hoogstnoodzakelijk acht, dat de Regeering ten aanzien hiervan haar standpunt volkomen wijzigt.

De heer Slotemaker de Bruïne. Minister van Onderw. K. en W.

Een paar van de geachte afgevaardigden hebben gesproken over de tandartsenstudie te Utrecht. De klachten over de studie en het instituut zijn oud. Zij dagteekenen ten minste van het jaar 1924. Toen ik nu verleden jaar, zoodra er eenige deining kwam, mij het geheele dossier heb laten voorleggen en dat heb doorgewerkt, is mij gebleken, dat men het gansche probleem in twee stukken moet snijden, omdat er twee onderscheiden quaesties in schuilen. Aan den eenen kant het vraagstuk, hoe de studie met name ook de medische, moet worden ingericht; aan den anderen kant hoe de organisatie en de leiding van het instituut moeten worden gedacht.

Wat het eerste betreft: de Maatschappij voor Tandheelkunde heeft in 1926 een belangrijk rapport gegeven, waarin over de studie en het onderwijs geklaagd wordt omdat het niet op de hoogte van den eisch des tijds is. Dat onderzoek was reeds begonnen in 1921. Er is nu een rapport van de medische faculteit. En ik heb, dr. Vos heeft het niet zonder instemming herinnerd, op blz. 12 van mijn Memorie van Antwoord medegegeeld, dat in voorbereiding is een aanvulling van de Hoogeronderwijswet, met bepalingen omtrent het tandheelkundig onderwijs, een ontwerp van een Algemeenen Maatregel van Bestuur regelende de tandheelkundige examens, en, wat hiermede samenhangt, een nieuw reglement op het beheer van het tandheelkundig instituut. Nu deze dingen in voorbereiding zijn, kan ik mij over den inhoud natuurlijk nog niet uitlaten. Daarom moet ik mij voorshands ook nog onthouden van een antwoord op de vraag van den geachten afgevaardigde dr. Vos, of de propaedeutische opleiding van de tandartsen dan met de propaedeutische opleiding van de medici samenvallen zal of parallel zal gaan. Deze zaak heeft natuurlijk de aandacht van degenen, die met de voorbereiding van het onderwerp bezig zijn.

De quaestie van de organisatie en de leiding van het instituut is wel niet zóó belangrijk als de quaestie van de wetenschappelijke studie, maar van beteekenis is zij toch wel. Nu heeft mevrouw de Vries—Bruins getoond, dat zij dit oordeel deelt, doordat zij mij in het jaar 1937 vragen heeft gesteld over de moeilijkheden, welke er toen waren. Ik vlei mij, dat mijn antwoord, ingezonden op 24 Mei 1937, haar aanvankelijk heeft bevredigd. Ik heb daarin uiteengezet op welke wijze ik toen vertrouwde, dat in elk geval de moeilijkheden in zake de leiding en de organisatie zouden kunnen worden overwonnen. Ik vlei mij nog, dat dat gelukt is; ik hoor op het oogenblik van moeilijkheden niet.

In dit verband kan ik dr. Vos het best antwoorden op zijn vraag

over de schooltandverzorging; in Utrecht wel te verstaan. Want wat de heer W i j n k o o p noemde is de schooltandverzorging in het algemeen, een onderwerp dat niet behoort bij hooger onderwijs, maar dat eigenlijk behoort tot Sociale Zaken. De schooltandverzorging in Utrecht, die op instigatie van burgemeester en wethouders zal tot stand komen, heeft dr. V o s in dit verband besproken. Ik ben nu zoover, dat ik een uitgewerkt voorstel heb en dat ik daaromtrent nog enkele wenken heb gegeven. Ik vertrouw, dat er binnenkort een overeenkomst zal kunnen worden gesloten, waarbij het gemeentebestuur verkrijgt, wat het zich heeft voorgesteld. Dat wordt dan geen Rijksoverheidsinstituut, zooals ook dr. V o s, als ik hem goed heb begrepen, niet zou wenschen; en ik kan er bij zeggen: het zal geen kosten voor het Rijk met zich brengen.
